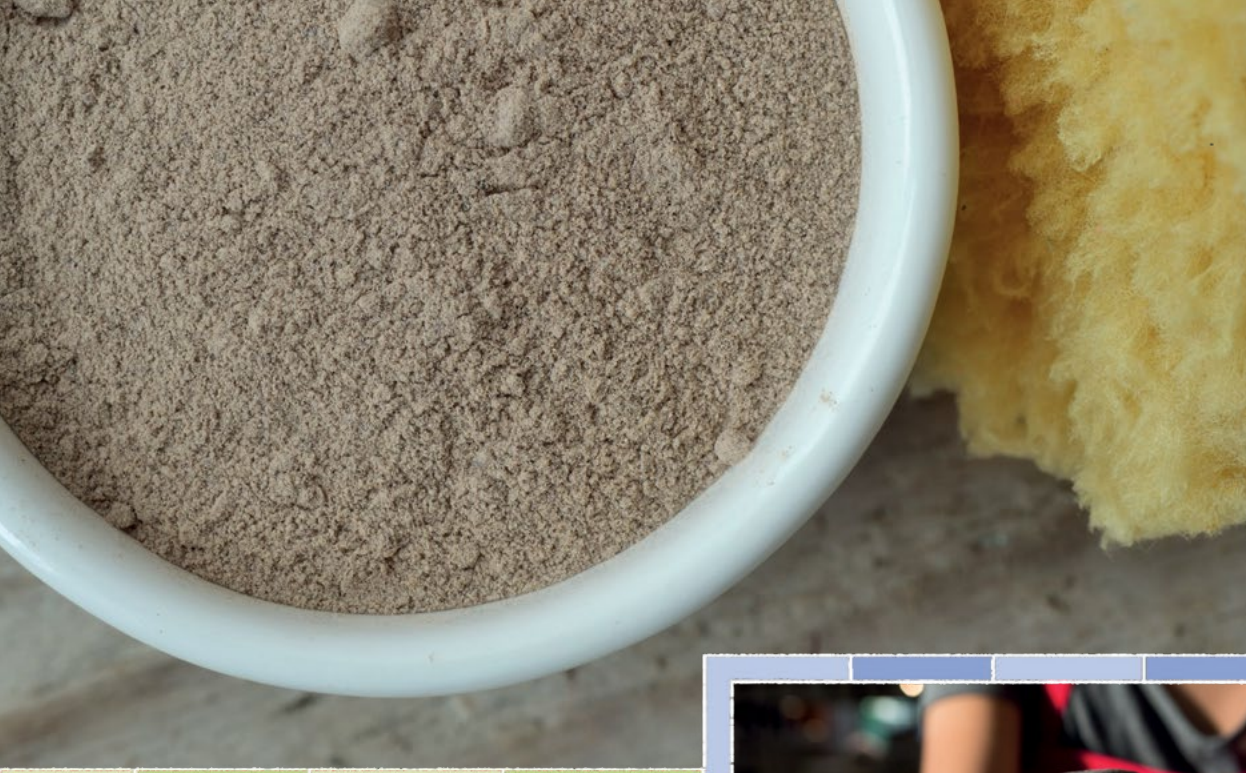

Toprağın Ateşle Buluşması

Seramik

İnsanın yaşam kaynağı olan toprak, su ile birleşerek insan eliyle şekil bulmuş, ateşle sağlamlaşmış, seramik hâline gelerek zamanla ihtiyaca göre değişen ve gelişen eşyalara dönüşmüştür. Seramik ürünlerin günümüze kalan örnekleri, bize geçmişteki insanların yaşantısı hakkında bilgiler aktarır. Neolitik Çağ'dan Antik Roma ve Bizans'a, Selçuklu ve Osmanlı'dan günümüze gelene kadar seramik ürünler, çok farklı özelliklere sahip olmuştur. Yazımızda seramiklerin nasıl yapıldığı ve incelikleri hakkında bilgiler bulacaksınız.

Seramiğin ana maddesi olan kil

Uygarlığın en eski dönemlerinden beri varlığını sürdüren ve ana maddesi kil olan seramik, genel anlamıyla pişmiş toprak olarak tanımlanır. İnsanların tarih boyunca yaşadığı hemen her yerde seramik ürünlerin izlerine rastlanır. Seramik ürünler farklı biçimlerde ve farklı kullanım amaçlarıyla karşımıza çıkar. İnsanlar, ilk başlarda günlük yaşamda kullandıkları araç ve gereçleri seramikten yapmışlardı. Daha sonraları seramik farklı birçok alanda kullanılmış, zamanla bir sanat hâline gelmiştir.

Kayaların doğal etkilerle parçalanmasıyla oluşan kil, su eklenerek çamur hâline getirilir. Bu çamur belirli bir süre su içerisinde dinlendirilir. İstenilen sertliğe ulaşıncaya suyun dibine çöken çamur kullanılmaya hazır hâle gelir.

Çamurun sahip olması gereken bazı özellikler vardır. Bunların en önemlisi içinde hava kabarcıklarının olmamasıdır. Hava ısındıkça genişlediğinden hava kabarcıkları pişirme sırasında seramik ürünün çatlamasına neden olabilir. Ayrıca çamurun şekil verilebilecek sertlikte olması gerekir.

Seramik ürünler hiçbir alet kullanılmadan yalnızca ellerle yapılabileceği gibi, çeşitli aletler kullanarak da yapılabilir. Keramik ürün yapımında çamura şekil veren şekillendirici aletlere, boyaya ve sır adı verilen kaplama malzemesine ihtiyaç duyulabilir. Ayrıca şekillendirilen çamurun pişirileceği özel seramik fırınlarına ihtiyaç vardır. İyice yoğrularak şekil almaya hazır hâle getirilen çamur, torna denilen ve kendi eksenini etrafında dönen şekillendirme aracının üzerine yerleştirilir.

Çamura şekil vermeye yarayan torna

Seramiğe şekil vermeye yarayan bazı aletler

Tornanın üzerine koyulan çamurun ortasına başparmaklarla bir çukur açılır. Diğer parmaklar kullanılarak bu çukur genişletilip derinleştirilir. Bu tekniğe çimdikleme denir. Torna hızlı bir şekilde dönerken çamur yukarıdan ve yanlardan sıkıştırılarak inceltir.

Şekil verme işlemi tamamlanınca ürün torna üzerinden alınarak kurumaya bırakılır. Tam olarak kurumadan önce, tekrar torna üzerine alınır, üzerindeki pürüzler giderilir ve sonra kurumaya bırakılır.

Çamur kururken sertleşir, rengi koyulaşır ve hacmi azalır. İyice kuruyunca özel yapılmış fırınlarda yüksek sıcaklıkta pişirilir. Pişirme sırasında çamurun içindeki su ve hava ayrılır, çamur sertleşir. Pişirme işlemi sonucunda ortaya çıkan ürüne bisküvi denir. Soğumaya bırakılan bisküvilerin üzerine özel tekniklerle süslemeler yapılır.

Tornanın üzerindeki çamurun ortasına başparmaklarla çukur açılır.

On dokuzuncu yüzyıldan sonra seramikten daha dayanıklı bir malzeme olan porselenin kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte seramik sanatı gerilemeye başlamıştır. Günümüzde hâlâ bardak, tabak, kap gibi günlük kullanıma yönelik ürünler ve süs eşyaları yapılarak bu sanat dalı devam ettirilmeye çalışılıyor.

Porselen Nedir?

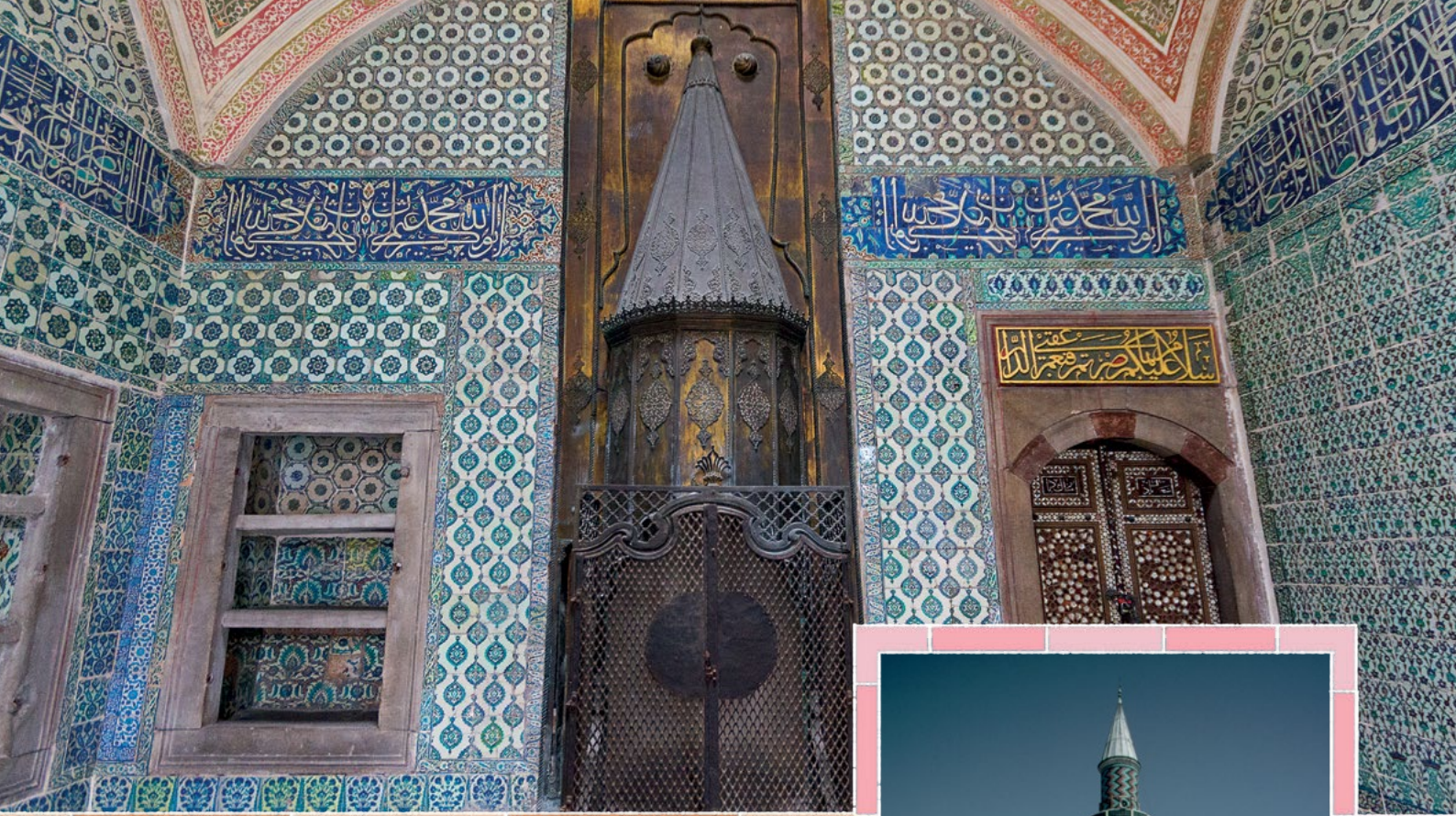
Porselen de seramik gibi esas olarak killi topraktan yapılır. Ancak içindeki hammaddeler seramikten farklıdır. Porselenler, seramiklere göre daha yüksek sıcaklıkta pişirilirler. Seramiklerden daha dayanıklıdırlar.

Seramik ürünler

Porselen ürünler

Topkapı Sarayının seramikle kaplı duvarlarından bir bölüm

Günlük kullanıma yönelik yapılan seramiklerden başka, duvarları süsleyen, yapı malzemesi olarak kullanılan seramikler de vardır. Anadolu'da Selçuklular'la birlikte bu yapı malzemeleri, mimari yapıların duvarlarını süslemiştir. Osmanlılar zamanında Anadolu'da yapılan seramikler, kullanılan renk ve tekniklerle zirveye ulaşmıştır. Bu dönemlerde en yaygın kullanılan ve sırlama denilen işlemde ürün fırımlandıktan sonra üzerine sır adı verilen bir sıvı sürülür. Ürün tekrar fırınlanarak sıvının kuruması sağlanır. Sır sayesinde seramiğin yüzeyi parlaklık kazanır, böylece ürün dış etkenlere karşı da daha dayanıklı hâle gelir.

Iznik Yeşil Camii

Osmanlılar zamanında Iznik, Kütahya, Bursa ve İstanbul, seramik üretilen önemli merkezler olmuştur. Bu dönemde özellikle renkli sır tekniğinin kullanıldığı seramiklere saraylarda ve camilerde bolca yer verilmiştir. Minaresi renkli sır tekniği kullanılarak süslenmiş Iznik Yeşil Cami o dönemin günümüze kalan örneklerinden biridir.

Sıra batırılmış seramik ürün

Desen Çizme ve Boyama Zamanı

Altındaki seramik desenini, büyük beyaz karenin içine dört tanesi sığacak şekilde çizer ve boyar mısınız?

